

Poduzetničko učenje 101

Dean Pašiček

dean@pasicek.hr

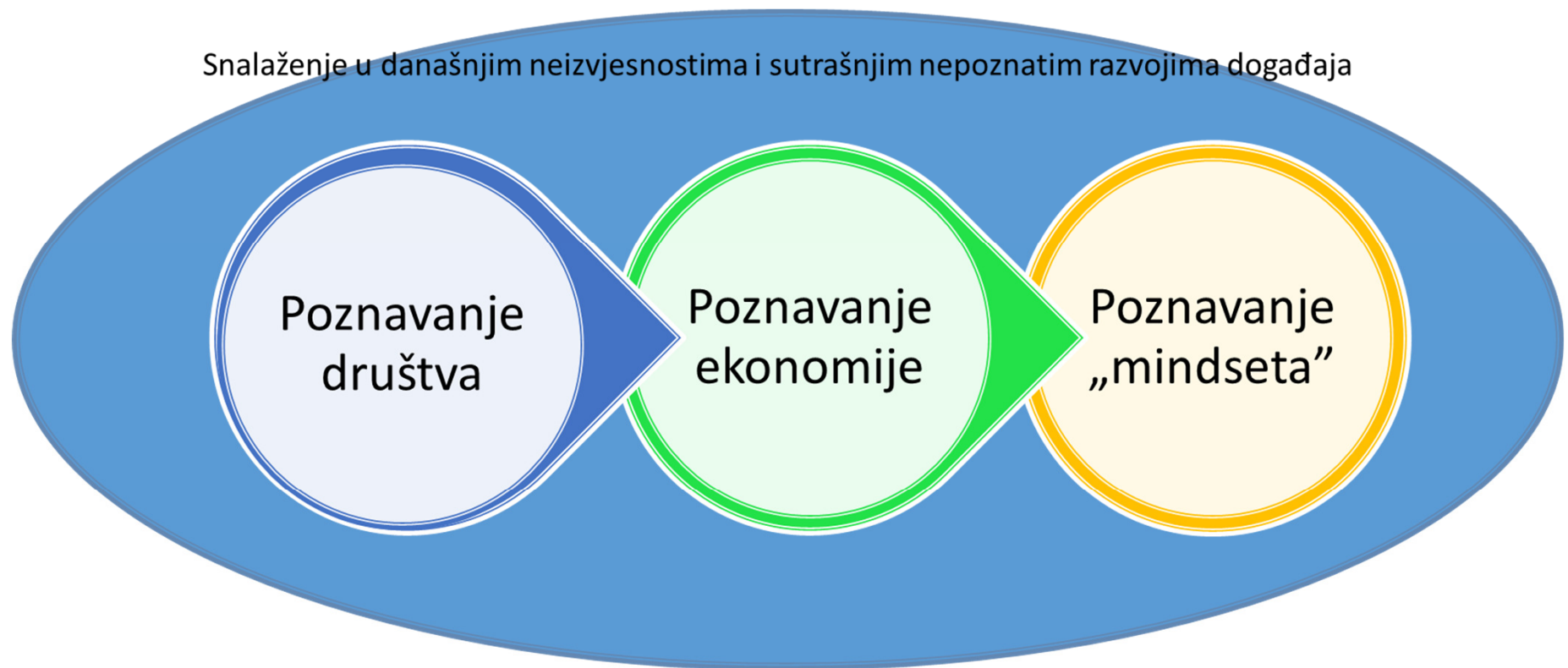

Agencija za
strukovno obrazovanje
i obrazovanje odraslih

Era znanja

Snalaženje u današnjim neizvjesnostima i sutrašnjim nepoznatim razvojjima događaja

Mlade ljude treba učiti da uzimaju stvari u svoje ruke u ranoj dobi.

Osnovni pojmovi

- 'poduzetnik' = netko tko pokreće vlastiti posao
- 'poduzetništvo' = pojam koji podržava pojedince koji su u svakodnevnom životu i na radnom mjestu svjesni konteksta njihova rada i u stanju su iskoristiti mogućnosti (Europska komisija, 2006., str.4.).
- 'supoduzetnici' = poduzetnici koji nisu samozaposleni, ali odlučuju postati poduzetnički aktivni unutar organizacije
- 'društveni poduzetnici' ili 'tvorci promjena' (Drayton,2006) su pojedinci koji kombiniraju poduzetništvo i društvene inicijative za postizanje pozitivnih promjena u društvu. Oni implementiraju ideje u područjima kao što su obrazovanje, zaštita okoliša ili otvaranje radnih mjesta za osobe s invaliditetom (Mycoskie, 2011.; Sivers, 2015.).

Šest temeljnih elemenata poduzetništva

Što je poduzetničko učenje?

- Različito definiranje u različitim zemljama i na različitim nivoima i fazama obrazovanja!

Može se odnositi na:

1. učenje za poduzetništvo (razvoj načina razmišljanja),
2. učenjem postati poduzetnik za stvaranje pothvata (stjecanje vještina i znanja)
3. postajanje poduzetnikom osnivanjem pothvata (poduzetništvo kao praksa)

Preklapanje koraka u procesu poduzetničke edukacije

PODUZETNIČKO UČENJE

PROGRAMI STVARANJA PODUZETKA

PODUZETNIŠTVO KAO PRAKSA

Naučiti postati poduzetnik
i razviti poduzetnički
način razmišljanja

Učiti kako
postati
poduzetnik

Postati poduzetnik
osnivanjem poduzeća

Poduzetničko obrazovanje

- Odnosi se na učenike koji razvijaju vještine i način razmišljanja kako bi kreativne ideje mogli pretvoriti u poduzetničko djelovanje.
- Ovo je ključna kompetencija za sve učenike, podržavajući osobni razvoj, aktivno građanstvo, socijalnu uključenost i zapošljivost.
- Relevantan je u cijelom procesu cjeloživotnog učenja, u svim disciplinama učenja i svim oblicima obrazovanja i osposobljavanja (formalnim, neformalnim i informalnim) koji doprinose poduzetničkom duhu ili ponašanju, sa ili bez komercijalnog cilja.

Poduzetničko obrazovanje

- Poduzetničko učenje pomaže učenicima iz svih socioekonomskih sredina da razmišljaju izvan okvira i njeguju nekonvencionalne talente i vještine.
- Stvara prilike za kreativno razmišljanje, ulijeva povjerenje i može pomoći u poticanju gospodarstva i osiguravanju socijalne pravde osnažujući pojedince da budu samopouzdaniji.
- Poduzetničko učenje ne treba miješati s općim poslovnim ili ekonomskim studijima (iako postoji preklapanje), jer je njegov cilj promicanje kreativnosti, inovacije i poduzetničkog načina razmišljanja, razmišljanja koje može razviti nove ideje i učiti kako stvoriti vrijednost.
- **Poduzetništvo je višedimenzionalno** i može se razvijati u pojedincima, organizacijama i kao kulturna orijentacija.

TRIO model poduzetničkog obrazovanja*

- Nudi pristup poduzetničkom učenju koji obuhvaća i aspekt poduzetničke i profesionalne neovisnosti.
- Na tri razine sažima najvažnije elemente sveobuhvatnog programa poduzetničkog učenja koji osim prenošenja znanja i sposobnosti može stvoriti kulturu poduzetničkog razmišljanja, a odnosi se i na samozapošljavanje i na građanstvo.

• *na temelju istraživačkog projekta (Aff i Lindner, 2005.) provedenog tijekom nekoliko godina u TVET instituciji

TRIO model - RAZINE

RAZINA I

- **Temeljno poduzetničko učenje**, poduzetničke vještine u užem smislu, razvijati vlastite inovativne ideje - s vrijednošću - i kreativno ih provoditi na strukturiran način

RAZINA II

- **Poticanje kulture poduzetničkog mišljenja** i djelovanja među mladim odraslim osobama.

RAZINA III

- **Poticanje kulture zrelosti, autonomije, osobne odgovornosti i solidarnosti** (vrijednostne osnove) za dinamično civilno društvo građana ("citoyens").

Koje su to poduzetničke vještine i atributi?

- To su generičke vještine koje se mogu prenositi na različite poslove i pokazalo se da su jednako moćni prediktori dugoročnog uspjeha na poslu kao i tehnički znanja.
- Izrazi koji se koriste za opisivanje ovih vještina nazivaju generičke, meke vještine ili vještine 21. stoljeća.
- **Skup vještina i karakteristika koji omogućuju mladim ljudima da se suoče s izazovima promjena i upravljaju složenom budućnošću.**

Da ih pobrojimo 😊

- Povjerenje
- Kreativnost i inovativnost
- Rješavanje problema
- Komunikacijske vještine
- Digitalna pismenost
- Timski rad
- Prezentacijske vještine
- Kritičko razmišljanje
- Financijska pismenost
- Upravljanje projektima
- Globalni entuzijizam

Prednosti razvoja poduzetničkog načina razmišljanja

1. Osobni razvoj
2. Ekonomski razvoj
3. Društveni razvoj

- Doživljavanje samoučinkovitosti
- Živjeti svoje snove
- Povećanje motivacije

- Poticanje mladih talenata

Osobni razvoj

Ekonomski razvoj

- Razvijanje perspektiva za budućnost
- Samostalni poduzetnici postaju vodeće osobe za strukovno obrazovanje i stvaraju novu korporativnu kulturu
- Odgovarajući na dinamiku društva i gospodarstva
- Rast kreativne ekonomije kao ekonomskog čimbenika

- Naučiti kako sudjelovati u društvu
- Priprema učenika za neizvjesnu budućnost
- Učiniti svijet boljim mjestom

Društveni razvoj

Što je poduzetnička obrazovna institucija?

- Prijelaz na zelenu ekonomiju, implementacija digitalnih tehnologija i pojava novih načina rada (na primjer, gig ekonomija) ne samo da mijenjaju profil poslova i karijernih staza, već i stvaraju nove mogućnosti za generiranje rješenja za društvene i ekonomske probleme u obliku inovacija.
- To potiče sustave obrazovanja da poboljšaju svoje kapacitete za prepoznavanje buduće potražnje za vještinama (npr. meke i specifične tehničke vještine – uključujući digitalne, ekološke i poduzetničke vještine) i da prošire pristup tim vještinama.
- Obrazovni sustavi također moraju pronaći načine za uključivanje novih aktivnosti (npr. razvoj primijenjenog istraživanja, poslovnih inkubatora i aktivnosti intelektualnog vlasništva).
- **Obrazovna ustanova koja nastoji pripremiti studente za poduzetništvo u 21. stoljeću treba novu viziju svoje misije i fleksibilne poslovne modele.**

- Prvi korak je viđenje učenika, nastavnika i trenera, kao i vanjske industrije i društvenih poduzeća kao partnera u učenju, stvaranju znanja i širenju istoga.
- Takva partnerstva mogu potaknuti inovacije u podučavanju i učenju, načinima rada, novim proizvodima i uslugama te društvenim intervencijama.
- Oni također mogu dovesti do novih upotreba obrazovnih infrastruktura, njezine stručnosti i povezanosti zajednice.

Koje su ključne komponente ekosustava poduzetničkog učenja?

- Poduzetničko učenje je stav prema učenju i podučavanju koji zahtijeva promjenu obrazovne kulture.
- Poduzetničko učenje je najbolje razvijeno i učinkovitije kada se u obzir uzmu brojni čimbenici.
- Ovi čimbenici su međusobno povezani, stvarajući ekosustav poduzetničkog učenja u obrazovnim institucijama.

Koje poduzetničke kompetencije treba jačati kod učenika?

- Okvir poduzetničkih kompetencija koji je razvila Europska komisija, kategorizira tri područja kompetencija, svako s pet glavnih kompetencija i daljnjim detaljnim kompetencijama, ovisno o obrazovnoj razini.

Koncept poduzetničkih kompetencija

Područje kompetencije	Kompetencije
1. Ideje i prilike	1.1 Mogućnosti uočavanja 1.2 Kreativnost 1.3 Vizija 1.4 Vrednovanje ideja 1.5 Etičko i održivo razmišljanje
2. Resursi	2.1 Samosvijest i samoučinkovitost 2.2 Motivacija i ustrajnost 2.3 Mobiliziranje resursa 2.4 Financijska i ekonomska pismenost 2.5 Mobiliziranje drugih
3. Akcija	3.1 Preuzimanje inicijative 3.2 Planiranje i upravljanje 3.3 Suočavanje s neizvjesnošću, dvosmislenošću i rizikom 3.4 Rad s drugima 3.5 Učenje kroz iskustvo

Kako se poduzetničko učenje može integrirati u nastavne planove i programe?

- Poduzetničko učenje treba proširiti na sva područja obrazovanja
- Potrebno je povezati praktičnu obuku u određenim područjima studija s ciljem poduzetništva i pružiti podršku učenicima zainteresiranim za pokretanje posla.
- Trebali bi koristiti metode temeljene na stvarnom iskustvu, na primjer projektni rad sa stvarnim poduzećima ili s lokalnom zajednicom, mini tvrtkama.

- Koncept poduzetništva kao procesa cjeloživotnog učenja ima pet faza poduzetničkog razvoja, koje su usko povezane s fazama poduzetničke kompetencije

Koje metode postoje za razvoj poduzetničkih kompetencija?

- Za poticanje poduzetničkog ponašanja potrebno je prijeći s tradicionalnih 'poučavanja' na 'iskustvenu' metodologiju učenja, koristeći pristupe učenja temeljenog na:

1. akciji i problemima,
2. mentorstvu i
3. grupnom radu

kako bi se osigurala veća učinkovitost učenja.

Načini poduzetničkog učenja

Učenje jedni od drugih

Uči radeći

Učenje iz osobne razmjene i debate

Učenje otkrivanjem (pod vodstvom)

Učenje iz reakcija mnogih ljudi

Učenje u fleksibilnom, manje formalnom okruženju

Učenje pod pritiskom za postizanje ciljeva

Učenje posuđujući od drugih

Greške iz kojih treba učiti

Učenje rješavanjem problema

„Budućnost pripada onima koji razmišljaju kao poduzetnici”

Izvor: <https://www.youth-power.org/>

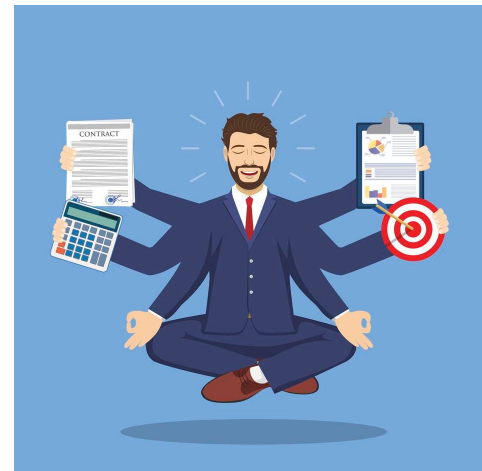
Kako ocjeniti poduzetništvo?

- Za razliku od kulture testiranja koja je ukorijenjena u empirijsko-analitičkim pogledima na učenje u kojima se znanje promatra kao objektivna istina, kultura ocjenjivanja poduzetništva trebala bi se temeljiti na konstruktivnim epistemologijama* o znanju i učenju.
- * analiziranje prirode znanja i kako se znanje povezuje sa sličnim pojmovima kao istina, vjerovanje i opravdanje.

Različite mogućnosti ocjenjivanja za poduzetničko učenje

Procjena	Formativno Procjene koje procjenjuju kako netko uči tijekom tečaja.	Sumativno Procjene koje procjenjuju koliko je netko naučio tijekom tečaja.
Neformalni procjene se ne temelje na podacima, već na sadržaju i izvedbi.	• Dijagnostika učenja • Nakon ocjenjivanja postoji povratna informacija kako bi se modificirale aktivnosti učenja. PRIMJER: • Povratne informacije • Vršnjačka procjena • Samoprocjena	• Nema neposredne povratne informacije tijekom tečaja • Procjene su vođene sadržajem i izvedbom, a ne podacima. PRIMJER: • Poduzetnički portfelj • Zadaća • Procjena nastavnika
Formalno koriste se standardizirane mjere za procjenu sveukupnog postignuća i za identifikaciju usporedivih snaga i slabosti s kolegama. Izvor: UNESCO-UNEVOC	• Nakon procjene postoji povratna informacija • Ocjenjivanje se vrši tijekom tečaja PRIMJER: • Testovi • Pregled • Procjene radnog mjesta	Cilj je konačna procjena ili provjera stupnja usklađenosti. • Rezultati ocjenjivanja pokazuju što je naučeno u određenom razdoblju i može dovesti do certificiranja. PRIMJER: • Polaganje središnjeg standardiziranog završnog pismenog ispita na kraju semestra.

- Poduzetništvo nije samo posjedovanje tvrtke, već i razvijanje niza praktičnih vještina koje mogu pomoći ljudima da postavе i postignu ciljeve, prevladaju i uče iz neuspjehа, te maksimiziraju mogućnosti tijekom života.

Izvor: <https://www.forbes.com/>

- Poduzetništvo je kompetencija za svakoga, pomaže ljudima da postanu kreativniji i samopouzdaniji u svemu što poduzmu.

Izvor: <https://businessgrow.com/>

Prije kraja: PRIMJER IZ PRAKSE - Italija

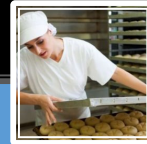
OBLIKUJ - DIZAJNIRAJ

- Narudžba od klijenta
- Analiza marke(brand)
- Kulturni okvir
- Analiza proizvoda
- Nacrt poslovnog plana

PROJEKTIRAJ

- Idejno rješenje
- Sastanak s klijentom
- Prijedlog proračuna
- Prototip

IZRADI

- Konačna narudžba
- Upravljanje dobavljačima
- Proizvodnja
- Srednji sastanak

OCIJENI

- Marketing
- Sastanak s klijentom
- Debrifing
- Interna evaluacija

Zamislite da vaša
institucija
pretvara učionice
u inovacije...

Pitanja?!

Hvala na pažnji!

dean@pasicek.hr

Izvor: <https://circle.youthop.com/>